

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

6-МАХСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-6

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-6

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF LAW RESEARCH

№SI-6 (2022) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2022-SI-6>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Abdurasulova Qumriniso Raimqulovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Fayziev Shoxrud Farmonovich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

12.00.01 - ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ / ТЕОРИЯ ПРАВА И ГОСУДАРСТВА, ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ / THEORY OF LAW AND STATE, HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

Boboyev Halimboy Boboyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ahmedshaeva Mavlyuda Axatovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Adilxodjayeva Surayyo Maxkamovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Sattorov Abdug'affor

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Artur Gambaryan

yuridik fanlar doktori, professor (Armaniston)

Yosuke Shamoto

yuridik fanlar doktori, professor (Yaponiya)

12.00.02 - КОНСТИТУЦИОННЫЙ ҲУҚУҚ, МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ, МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ / КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО; АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО; ФИНАНСОВОЕ ПРАВО / CONSTITUTIONAL LAW; ADMINISTRATIVE LAW; FINANCIAL RIGHT

Malikova Gulchexra

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Xusanov Ozod Tillabayevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Selimanova Svetlana Mixaylovna

yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)

Xvan Leonid Borisovich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Peshkova Xristina Vyacheslovovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)

Sung Un Lee

yuridik fanlar doktori, professor (Janubiy Koreya)

12.00.03 - ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО; ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО; СЕМЕЙНОЕ ПРАВО; МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО / CIVIL LAW; BUSINESS LAW; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Oqyulov Omonboy

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ro'zinazarov Shuhrat Nuraliyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ruziyev Rustam Jabborovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Borotov Mirodiljon Xomudjonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Toshev Boboqul Norqobilovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Shomuxamedova Zamira Shoislamovna

yuridik fanlar doktori, (O'zbekiston)

Ahmad Issa Altweissi

yuridik fanlar doktori, professor (Iordaniya)

12.00.04 - ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ХЎЖАЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ҲАҚАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕСС И МЕДИАЦИЯ / CIVIL PROCEDURE LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW; ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

Esanova Zamira Normurodovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Mamasidiqov Muzaffar Musajonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Egamberdiyev Eminjon

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jason A.

Kanton Federal sud markazi (AQSH)

12.00.05 - МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ. ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ ҲУҚУҚИ / ТРУДОВОЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ / THE LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Usmanova Muborak Akmalxanovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Gasanov Mixail Yuriyevich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Sattorova Gulnoza Djurakulovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Murodova Gulnora

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Denisov Gleb

yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Fayziyev Shuxrat Xasanovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Usmonov Muhammadi Bahridinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Xolmuminov Juma
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jo'rayev Yuldash Achilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Skripnikov Nikolay Kuzmich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Po'latov Baxtiyor Xalilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salomov Baxrom Salomovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salayev Nodirbek Saparbayevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Osmonaliev Qayrat
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Aleksey Kibalnik
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Kudryavtsev Vladislav Leonidovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Sergey Shoshin
yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)
James B.
Eaglin Federal sud markazi (AQSH)

Rustambayev Mirzayusup Hakimovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Zufarov Rustam Axmedovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Kabulov Rustam
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Rajabova Mavjuda Abdullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Taxirov Farhod
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ismailov Isomidin
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Hamidov Nurmuhammad Orif o'g'li
yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (O'zbekiston)
Yuldoshev Rifat Raxmadjonovich
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Djansarayeva Rima Ernatovna
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Yelena Antonyan Aleksandrovna
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Matthew Light
yuridik fanlar doktori, professor (Kanada)

Inog'omjonova Zumratxon Fatxullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Pulatov Yuriy Safiyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
To'laganova Gulchehra Zaxitovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Muxiddinov Faxriddin Muxiddinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirzov Davron Miragzamovich
yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)
Rijakov Aleksandr Petrovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

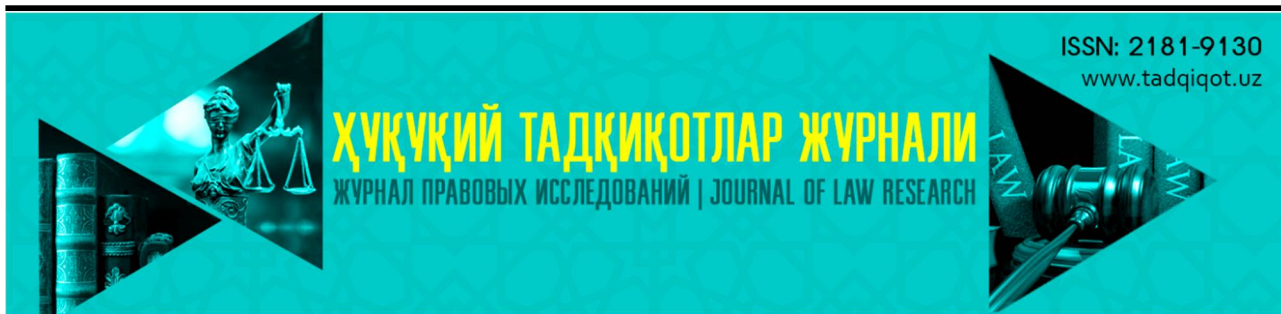
Stoyko Nikolay Genadyevich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Iskandarov Zayniddin
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Sergey Pen
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Aleksey Purs
yuridik fanlar doktori, dotsent (Belarus)
Jurgen Maurer
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)
Kevin Curtin
yuridik fanlar doktori, professor (AQSH)

Ismoilov Bahodir Islamovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Matkarimova Gulchehra Abdusamatovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Yuldasheva Govxerjan
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Alexander Trunk
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)

1. Абдуразаков Султанходжа Суратович КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ПРАВ ГРАЖДАН В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	6
2. Нариманов Бекзод Абдувалиевич НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРИ ТУШУНЧАСИ, ТУРЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.....	14
3. Shomurotov Ma’ruf Abdusamat o’g’li HUDUDIY PROKURATURA ORGANLARINING XALQ DEPUTATLARI MAHALLIY KENGASHLARI OLDDIDAGI HISOBDORLIGINING TASHKILIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	22
4. Эргашев Илёс Ўрол ўғли ТОВАЛАМАЧИЛИК ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ ЖИНОЯТ-ХУҚУҚИЙ БЕЛГИЛАРИ.....	31
5. Ibragimov Murodjon Jumanazarovich ЖИНОЯТ ХУҚУҚИДА ҚУРОЛНИ ҚОНУНГА ХИЛОФ МУОМАЛАСИНИНГ ОВЬЕКТИГА ДОИР ФИКР-МУЛОHAZALAR.....	40
6. Murodullayeva Gulnur Xikmatullo qizi КОРРУПСИЯНИНГ ХАВФЛИ КО‘РИНИШИ СИФАТИДА – FAVORITIZM VA NEPOTIZM.....	48
7. Муслимов Икром Тухтамуратович ЖАЗОНИ ЕНГИЛЛАШТИРУВЧИ ҚОЛАТЛАР ТУШУНЧАСИ ВА БЕЛГИЛАРИ.....	58
8. Абулхайров Рустамхон Ибодуллаевич ПОРТЛАШДАН КЕЙИН ХОДИСА ЖОЙИНИ КЎЗДАН КЕЧИРИШНИНГ КРИМИНАЛИСТИК ЖИХАТЛАРИ: ДАЛИЛЛАРНИ МАВЖУДЛИГИНИ БАҲОЛАШ, УЛАРНИ ЙИГИШ, САҚЛАШ ВА РЎЙХАТГА ОЛИШ ТАРТИБИ.....	67
9. Бобомуродов Фарход Боймуротович ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ХАЛҚАРО-ХУҚУҚИЙ ХУЖЖАТЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ.....	76
10. Дусманов Санджар Абдужалолович МДХ ДАВЛАТЛАРИ ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА СОДДАЛАШТИРИЛГАН ТАРТИБДА ИШ ЮРИТИШ.....	89
11. Марданов Жасурбек Хусниддин ўғли СОЛИҚ ЁКИ МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАРНИ ТЎЛАШДАН БЎЙИН ТОВАЛАШ БИЛАН БОҒЛИҚ ЖИНОЯТЛАРНИ ТЕРГОВ ҚИЛИШДА МАХСУС БИЛИМЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ.....	97
12. Низомиддинов Жамшид Нуриддин ўғли КИССАВУРЛИККА ҚАРШИ КУРАШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ТАКТИК ЖИХАТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	105

13. Шукуров Жаҳонгир Раббонаевич ЎЗБЕКИСТОНДА ЯРАШУВ ИНСТИТУТИНИ ҚЎЛЛАШ ДОИРАСИНИ КЕНГАЙТИРИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛАР.....	113
14. Султанходжаев Равшан Иркинович ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ “ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ҚОНУНИ ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ СОҲАСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАНБАИ СИФАТИДА.....	122
15. Таштемиров Анвар Алиқулович АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИБ СОДИР ЭТИЛГАН ФИРИБГАРЛИКНИ ФОШ ЭТИШ БИЛАН БОҒЛИҚ МАСАЛАЛАР.....	130
16. Акилов Саидакромхон Акмалович ОСНОВНЫЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ПРИНЦИПЫ В СФЕРЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	138
17. Амиров Зафар Актамович ХАЛҚАРО СУДЛАР ВА УЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШ ТАРИХИ.....	147
18. Эгамбердиев Дилшод Алишерович ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА ҲУҚУҚИЙ ЁРДАМ – ҚЎШМА ТЕРГОВЛАРИНИ ТУЗИШНИНГ ХАЛҚАРО ВА МИЛИЙ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....	155

Бобомуродов Фарход Боймуротович,
Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Академияси тезкор-қидирув фаолияти кафедраси
мустақил изланувчиси,
Юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD)
E-mail: farhod86b@mail.ru

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ

For citation: Bobomurodov Farkhod Boymorotovich. ANALYSIS OF INTERNATIONAL LEGAL ACTS REGULATING OPERATIONAL INVESTIGATIVE ACTIVITIES IN THE INTERNAL AFFAIRS BODIES. Journal of Law Research. 2022, Special issue 6, pp.76-88

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7572861>

АННОТАЦИЯ

Мақолада ички ишлар органларининг тезкор-қидирув фаолиятини тартибга солувчи халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини таҳлил қилиш асосида инсон ҳуқуқлари, уюшган жиноятчилик жумладан, терроризм, экстремизм, сепаратизм, қурол, гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши курашиш, шахсларни қидириш, ушлаб бериш, экстрадиция, ахборот хавфсизлиги, жиноий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам, жиноий жазолар ижро этилишини таъминлаш, божхона соҳасида ҳамкорлик масалаларини тартибга солишга доир халқаро ва миллий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартиш, қўшимчалар киритиш юзасидан илмий асосланган таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: инсон ҳуқуқ ва эркинликлари, уюшган жиноятчилик, терроризм, экстремизм, сепаратизм, ўқотар қурол, гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар, экстрадиция, халқаро ҳамкорлик.

Бобомуродов Фарход Боймуротович,
Самостоятельный соискатель кафедры
оперативно-розыскной деятельности Академии
Министерство внутренних дел Республики Узбекистан
Доктор философии по юридическим наукам (PhD)
E-mail: farhod86b@mail.ru

АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫХ АКТОВ, РЕГУЛИРУЮЩИХ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

АННОТАЦИЯ

В статье на основе анализа содержания международно-правовых актов, регламентирующих оперативно-розыскную деятельность органов внутренних дел, рассматриваются вопросы прав человека, организованной преступности, включая борьбу с терроризмом, экстремизмом, сепаратизмом, незаконным оборотом оружия, наркотических средств и психотропных веществ, розыск, задержание, экстрадиция лиц, информационная безопасность, юридической помощи, обеспечения исполнения уголовных наказаний, внесения изменений в международные и национальные нормативные правовые акты, регулирующие вопросы сотрудничества в таможенной сфере, разработаны научно обоснованные предложения и рекомендации по внесению дополнений законодательство.

Ключевые слова: права и свободы человека, организованная преступность, терроризм, экстремизм, сепаратизм, огнестрельное оружие, наркотики, психотропные вещества, экстрадиция, международное сотрудничество.

Bobomurodov Farkhod Boymorotovich,
Independent researcher of the Department
of Operational Investigative Activities of Academy
of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan
Doctor of Philosophy in Law (PhD)
E-mail: farhod86b@mail.ru

ANALYSIS OF INTERNATIONAL LEGAL ACTS REGULATING OPERATIONAL INVESTIGATIVE ACTIVITIES IN THE INTERNAL AFFAIRS BODIES

ANNOTATION

Based on the analysis of the content of international legal acts regulating the operational and investigative activities of the internal affairs bodies, the article examines the issues of human rights, organized crime, including the fight against terrorism, extremism, separatism, illegal trafficking in weapons, narcotic drugs and psychotropic substances, search, detention, extradition of persons, information security, criminal cases, enforcement of criminal penalties, amendments to international and national regulatory legal acts regulating issues of cooperation in the customs sphere, scientifically sound proposals and recommendations for amendments of the law.

Keywords: human rights and freedoms, organized crime, terrorism, extremism, separatism, firearms, drugs, psychotropic substances, extradition, international cooperation.

Ички ишлар органлари тезкор-кидирув фаолияти соҳасида ижтимоий-ҳуқуқий муносабатларни норматив-ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солувчи халқаро ҳужжатлар деганда Ўзбекистон Республикаси билан бошқа давлатлар ўртасида тезкор-кидирув фаолияти соҳасида муайян (масалан, жиноятчиликка хусусан, терроризм ва экстремизмга қарши курашиш каби) функцияларни бажарилишини таъминловчи, давлатнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи органлари томонидан ратификация қилинган, тасдиқланган (декларация, пакт, баённома, конвенция, шартнома ва битим, бошқ.) ҳуқуқий ҳужжатлар тушунилади[1–2].

Ўзбекистон Республикасининг Қонунчилик миллий маълумотлар (Lex.uz.; Norma.uz.) базасида жойлаштирилган ички ишлар органларининг тезкор-кидирув фаолияти соҳасига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмун-моҳияти ўрганилганда куйидаги йўналишларда ижтимоий-ҳуқуқий муносабатларни, яъни, а) инсон ҳуқуқ ва эркинлигини таъминлаш; б) уюшган жиноятчиликка қарши кураш; в) терроризм ва экстремизмга қарши курашиш; г) қурол, ўқдори, портловчи моддаларнинг ноқонуний айланмасига қарши курашиш; д) гиёҳвандлик воситалар ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш; е) шахсларни қидириш, ушлаб бериш ва экстрадиция масаласи; ё) ахборот хавфсизлиги; ж) фуқаролик, савдо, оилавий ва жинсий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам

кўрсатиш; з) жиноий жазолар ижро этишни таъминлаш; и) божхона соҳасидаги муносабатлар тартибга солиниши маълум бўлди.

Ички ишлар органларининг тезкор-қидирув фаолиятига тааллуқли халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни мазмун-моҳиятини куйида атрофлича таҳлил қиламиз.

Биринчидан, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш дунёдаги барча давлатлар учун энг долзарб ва муҳим масалалардан бири ҳисобланиб, ушбу масалани ҳуқуқий тартибга солишга оид умумэтироф этилган халқаро ҳужжатлар қабул қилинган. Жумладан, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясида “Ҳар бир инсон яшаш, эркин бўлиш ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқларига эгаллиги” (3-м); “Ҳеч ким қулликда ёки эрксиз ҳолатда сақланиши мумкин эмас; қуллик ва қул савдосининг барча кўриниши тақиқланиши” (4-м); “Ҳеч ким қийноққа ёки шафқатсиз, ғайриинсоний ёки кадр-қимматини хўрловчи муомала ва жазога дучор этилмаслиги” (5-м); “Ҳар бир инсон яқка ҳолда, шунингдек, бошқалар билан биргаликда мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга. Ҳеч ким зўравонлик билан ўз мулкидан маҳрум этилиши мумкин эмаслиги” (17-м)[3]; Фуқаровий ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисида халқаро пактда “Яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг ажралмас ҳуқуқидир. Бу ҳуқуқ қонун билан муҳофаза қилинади. Ҳеч ким ўзбошимчалик билан ҳаётдан маҳрум этилиши мумкин эмаслиги” (6-м); “Ҳеч ким қийноқларга ёки шафқатсиз, ғайриинсоний ёки кадр-қимматини камситувчи муомалага ёки жазога дучор этилмаслиги керак. Жумладан, ҳеч бир шахс устидан ўзининг эркин розилигисиз тиббий ёки илмий тажриба ўтказилиши мумкин эмаслиги” (7-м); “Ҳеч ким қулликда сақланмаслиги керак; қуллик ва қул савдосининг барча кўринишлари тақиқланади. Ҳеч ким эрксиз ҳолатда сақланмаслиги керак. Ҳеч ким мажбурий ёки шарт бўлган меҳнатга мажбур қилинмаслиги лозим” (8-м); “Ҳар бир инсон эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким ўзбошимчалик билан ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас. Ҳеч ким қонунда белгиланганидан бошқача асос ва тартибда озодликдан маҳрум этилиши мумкин эмас. Ҳибсга олинган ҳар бир кишига ҳибсга олиш чоғида унинг ҳибсга олиниши сабаблари айтилади ва дарҳол унга қўйилган ҳар қандай айблов маълум қилиниши” (9-м); “Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар қандай киши қонунга мувофиқ айби исботланмагунча айбсиз деб саналиш ҳуқуқига эга. Ҳар бир киши ўзига қўйилган ҳар қандай айблов кўриб чиқиляётганда тўлиқ тенглик асосида камида қуйидаги кафолатлар таъминланиши: ўзига қўйилган айблов хусусияти ва асослари ҳақида ўзи тушунадиган тилда дарҳол ва батафсил хабардор этилиш; ўз ҳимоясини тайёрлаш ва ўзи танлаган ҳимоячи билан мулоқотда бўлиш учун етарлича вақт ва имкониятга эга бўлиш; асоссиз ҳолда тўхтатиб турилмасдан ўз ишини судда кўриб чиқилиши; ўзи қатнашиб суд қилиниши ва ўзининг ўзи ёки танлаб олинган ҳимоячи воситасида ҳимоя қилиниши; агар ҳимоячиси бўлмаса, унга эга бўлиш ҳуқуқи борлиги ҳақида хабардор қилиниши; одил суд манфаатлари талаб этган ҳар қандай ҳолда ўзига тайинланган ҳимоячига эга бўлиш, унга тўлаш учун етарли маблағи бўлмаган барча ҳолларда ўзига ҳимоячининг текинга берилиши; ўзига қарши кўрсатув бераётган гувоҳларни сўроқ қилиш ёки ана шу гувоҳлар сўроқ қилиниши ҳуқуқига эга бўлиш ва унга қарши кўрсатув бераётган гувоҳлар учун бўлган шартларда унинг ўзи танлаган гувоҳларнинг терговга чақирилиши ва сўроқ қилиниши ҳуқуқига эга бўлиш; агар судда қўлланиляётган тилни тушунмаса ёки бу тилда сўзлай олмаса бепул тарзда таржимон кўмагидан фойдаланиш; ўзига ўзи қарши кўрсатув беришга ёки ўзини айбдор деб тан олишга мажбур қилинмаслик” (14-м); “Ҳеч ким ўзининг шахсий ва оилавий ҳаётига ўзбошимчалик ёки ноқонуний тарзда аралашинишга, ўзининг уй-жойи ёки ёзишмалари сири дахлсизлигига ўзбошимчалик ёки ноқонуний тарзда тажовуз қилинишига ёки унинг ор-номуси ва шаънига ноқонуний тажовуз қилинишига дучор этилиши мумкин эмас. Ҳар бир инсон худди шундай аралашув ёки тажовузлардан қонун орқали ҳимоя этилиш ҳуқуқига эга” (17-м)[4]; Иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар тўғрисида халқаро пактда “Барча халқлар ўз мақсадларига эришмоқ учун ўз табиий бойликлари ва ресурсларига эгалик қилиши, бунда ўзаро фойда принципига асосланган халқаро иқтисодий ҳамкорлик ва халқаро ҳуқуқдан келиб чиқадиган бирор-бир мажбуриятга зарар етмаслиги, ҳеч бир халқ ўзига тегишли бўлган тирикчилик воситаларидан ҳеч қачон маҳрум қилинмаслиги” (1-м) мазмунида умумэтироф этилган қоидаларнинг баён этилгани

ички ишлар органлари тезкор-қидирув фаолияти соҳасида инсон ҳуқуқлари ва эркинлигини таъминлашга доир ижтимоий-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишда энг асосий ҳуқуқий манба бўлиб, ички ишлар органлари тезкор бўлинмаларининг тезкор ходимлари хизмат фаолиятини қонунийлик, инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг устуворлиги тамойиллари асосида ташкил этишини англатади.

Иккинчидан, бугунги кунда Ўзбекистон Республикаси ўттиздан ортиқ давлатлар билан уюшган жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ҳалқаро ҳуқуқий ҳужжатлар имзоланган бўлиб, ушбу ҳужжатларда ҳамкорликнинг йўналиши сифатида тезкор-қидирув фаолиятининг мақсад ва вазифаларини ҳал этишга қаратилган 7 тадан 21 та жиноят турларига қарши курашишда иштирокчи давлатлар ўртасида ҳамкорлик қилиниши белгиланиб, ушбу жиноят турлари қуйидагилардан иборат: 1) шахсга (хаёти, соғлиғи, эрки ва кадр-қимматига) қарши; 2) мулкка қарши (очикдан-очик, яширин, алдаб, куч ишлатиб содир этиладиган) жиноятлар; 3) фоҳишабозликни билан боғлиқ жиноятлар; 4) одам савдоси; 5) трансплантация учун одам аъзолари ва тўқималари савдоси; 6) одамларни ўғирлаш, гаров тариқасида ушлаб туриш; 7) терроризм актлари; 8) уюшган жиноятчилик; 9) коррупциявий жиноятлар; 10) ноқонуний равишда қурол, ўқ-дори, портловчи ва заҳарли моддалар, шунингдек, радиоактив ашёлар ишлатиш; 11) гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар, шунингдек, уларни ишлаб чиқариш жараёнида фойдаланиладиган моддаларни ишлаб чиқариш, улардан фойдаланиш; 12) экологик жиноятлар; 13) ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятлар; 14) иқтисод соҳасидаги жиноятлар, шу жумладан, валюта бойликлари билан қонунсиз операциялар, қонунсиз ҳалқаро молиявий ва экспорт операциялари, жинорий фаолиятдан топилган даромадларни қонунлаштириш, сохта пул белгилари ва молиявий ҳужжатлар, қимматбаҳо қоғозлар ва бенақд тўлов воситалари яшаш ва ўтказиш; 15) автотранспорт воситаларини ўғирлаш; 16) қартабозлик ва тақиқланган қимор ўйинларини ўйнаш; 17) жинорий йўл билан олинган пул маблағларини қонунийлаштириш; 18) чегара орқали шахсларни ноқонуний олиб ўтиш; 19) контрабанда; 20) маданий ва тарихий бойликларга жинорий тажовуз қилиш; 21) ҳаракатланиш хавфсизлигига ва транспортдан фойдаланишга қарши жиноятлар. Давлатлар кесимида таҳлил қилинганида қуйидаги кўрсаткичлар: Украина – 12 та; Россия Федерацияси – 11 та; Грузия – 12 та; Германия – 14 та; Болгария – 10 та; Қирғизистон – 14 та; Молдова – 15 та; Озарбайжон – 16 та; Австрия – 7 та; Литва – 13 та; Латвия – 12 та; Қувайт – 7 та; Миср -11 та; Беларусь - 13 та; Туркменистон – 12 та; Саудия Арабистон – 12 та; Бирлашган Араб Амирликлари – 13 та; Қозоғистон – 13 та; Кипр – 14 та; Тожикистон – 9 та; Испания – 14 та жиноят турлари бўйича Ўзбекистон Ҳукумати билан ўзаро ҳамкорлик қилиш бўйича, шунингдек, жиноятчиликка қарши курашишда икки, кўп томонлама битимлар имзоланиб, ушбу ҳужжатда йигирмадан ортиқ жиноятлар юзасидан ахборотлар алмашишда “Давлатлараро ахборот банкига тақдим этиладиган маълумотлар рўйхати” шакллантирилди[5–12].

Таҳлилларга кўра, Беларусь, БАА, Қозоғистон, Кипр давлатлари билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида тузилган ҳамкорлик битимларида ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашиш ҳамкорликнинг алоҳида йўналиши сифатида белгилангани, кейинчалик 2018 йилда МДҲ давлатлари ўртасида “Ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашиш” бўйича битим имзоланганлиги, ушбу ҳужжатнинг 3-моддасида жинорий жазо келтириб чиқарувчи қуйидаги: а) қонун билан ҳимояланган компьютер маълумотларига рухсатсиз кириш орқали ахборотни йўқ қилиш, блоклаш, ўзгартириш ёки нусха кўчириш, ахборот (компьютер) тизимини бузиш; б) зарарли дастурларни яратиш, улардан фойдаланиш ёки тарқатиш; в) компьютер тизимига кириш ҳуқуқига эга бўлган шахс томонидан компьютер тизимидан фойдаланиш қоидаларини бузиш натижасида қонун билан қўриқланадиган компьютер маълумотларининг йўқ қилиниши, блоккланиши ёки ўзгартирилиши, башарти бу ҳаракатлар жиддий зарар ёки оғир оқибатларга олиб келган бўлса; г) компьютер тизимида қайта ишланган, электрон ташувчиларда сақланадиган ёки ахборот тармоқлари орқали узатиладиган маълумотларни ўзгартириш ёки компьютер тизимига нотўғри маълумотларни киритиш ёки қонун билан ҳимояланган компьютер маълумотларига

рухсатсиз кириш билан боғлиқ бўлган мулкни ўғирлаш; д) “Интернет” ахборот-телекоммуникация тармоғи ёки бошқа электрон алоқа каналлари орқали вояга етмаган шахслар тасвири туширилган порнографик материаллар ёки порнографик хусусиятдаги предметни тарқатиш; е) химояланган компьютер тизими ёки тармоғига рухсатсиз киришни таъминлаш учун махсус дастурий таъминот ёки техник воситаларни сотиш ёки сотиш учун ишлаб чиқариш; ж) муаллифлик ҳуқуқи объектлари бўлган компьютер тизимлари ва маълумотлар базалари дастурларидан қонунга хилоф равишда фойдаланиш, шунингдек муаллифлик ҳуқуқини ўзлаштириб олиш, башарти бу қилмиш сезиларли зарар етказган бўлса; з) “Интернет” ахборот-телекоммуникация тармоғи ёки бошқа электрон алоқаканалларидан фойдаланган ҳолда, белгиланган тартибда экстремистик деб топилган ёки террорчилик фаолиятини амалга ошириш ёки терроризмни оқлашга чақириқларни ўз ичига олган материални тарқатиш кабилар жиноят сифатида белгиланиб, ҳозирги кунгача Германия, Болгария, Австрия, Қувайт, Миср, Саудия Арабистони, Кипр, Испания каби давлатлар билан ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашиш юзасидан халқаро ҳужжатлар имзоланмаган. Бугун дунёда кибермаконда содир этилаётган жиноятларга қарши кураш долзарб масалага айланганлигини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси халқаро ҳужжатлар имзолаган барча давлатлар билан ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашда самарали ҳамкорлик ишлари йўлга қўйилиши лозим деб ҳисоблаймиз.

Учинчидан, бутун дунёда терроризм ва экстремизмга қарши курашиш масаласи долзарб муаммолардан бири бўлганлиги боис бир қанча давлатлар томонидан қабул қилинган терроризм ва экстремизмга қарши курашишга оид жами 14 та, шундан 9 таси Тожикистон; ШХТга аъзо давлатлар; Туркия; Хитой; Покистон; Вьетнам; Саудия Арабистони каби давлатлар билан икки томонлама, кўп томонлама битимлар имзоланиб, мазкур халқаро ҳужжатлар (битим, конвенция, шартномалар)нинг мазмун-моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, терроризм ва экстремизмга қарши курашишда энг аввало асосий тушунчалар: “терроризм”, “сепаратизм”, “экстремизм”, “террористик акт”, “террористик ташкилот” каби тушунчаларнинг мазмун-моҳиятини тўлиқ тушуниш; иккинчидан, ҳамкорликнинг асосий йўналишлари ва шакллари сифатида “терроризмни молиялаштириш учун жиноий тушумлар ва маблағларни олиб қўйиш, мусодара қилиш, ахборот алмашишда тезкор-қидирув фаолиятини амалга ошириш; учинчидан, терроризмни молиялаштиришга қарши курашишда халқаро ҳамкорлик ишларини амалга ошириш; тўртинчидан, терроризм, экстремизм, сепаратизмга қарши курашишда давлатлар ўртасида амалий тажриба алмашишда конференциялар, семинар тренинглар таш-кил этиш каби ташкилий-ҳуқуқий масалалар тартибга солинганлигини таъкидлаб ўтиш жоиздир[13–17]. Шунингдек, таҳлиллардан шуни маълум бўлдики, Ўзбекистон Республикаси билан ушбу масалада ШХТга аъзо давлатлар, Туркия, Вьетнам, Саудия Арабистони каби давлатлар билан айнан терроризм ва экстремизмга қарши курашишга оид халқаро ҳужжатлар имзоланган. Жиноятчиликка қарши курашишда бутун дунёда терроризм ва экстремизмга қарши кураш муҳим масалалардан бўлгани боис, Ўзбекистон билан турли соҳаларда яқиндан ҳамкорлик қилаётган масалан, Венгрия, Жанубий Корея, Болгария, Бирлашган Араб Амирликлари, Германия, Эрон, Беларусь, Мўғулистон, Озарбайжон, Арманистон, Непал, Камбоджа ва Шри-Ланка каби давлатлар билан айнан терроризм ва экстремизмга қарши курашишга оид халқаро ҳужжатларни қабул қилиш лозим деб ҳисоблаймиз.

Тўртинчидан, ички ишлар органларининг тезкор-қидирув фаолиятини вазифаларини ҳал этишда бошқа давлатларнинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, шу жумладан тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи органлар билан қурол, ўқ-дори, портловчи моддаларнинг ноқонуний айланмасига қарши курашиш йўналишида хизмат фаолиятини амалга оширади[18–19]. Хусусан, ушбу масалада Ўзбекистон Республикаси 4 та халқаро ҳужжатларни имзолаган бўлиб, ушбу ҳужжатларни моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, “қурол-яроғ”, “ўқ-дорилар”, “ўқотар қурол”, “портловчи”, “портловчи моддалар”, “портловчи қурол”, “ўқотар қуролларнинг асосий таркибий қисмлари”, “қурол, ўқ-дорилар ва

портловчи моддаларнинг ноқонуний муомаласи”, “қуролни ноқонуний ишлаб чиқариш”, “ноқонуний қурол савдоси”, “назорат остида етказиб бериш” каби тушунчалар мазмун-моҳиятини тушуниш; иккинчидан, қурол, ўқ-дорилар ҳамда портловчи моддаларнинг ноқонуний муомаласига қарши курашишда тезкор-қидирув тадбирлари ўтказилиши; учинчидан, тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи органлар билан ҳамкорлик қилишни таъкидлаб ўтиш мумкин

Бешинчидан, ҳозирда бутун дунёда гиёҳвандлик воситалари, уларнинг аналоглари ёки психотроп моддаларнинг ноқонуний айланиши билан боғлиқ жиноятларга қарши курашиш масаласи энг долзарб масалалардан бири бўлганлиги боис, жами 18 та шундан 3 таси конвенция, 1 та шартнома ва 14 та битимлар қабул қилиниб[20–23], уларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш орқали биринчидан, томонлар ўртасида ҳамкорлик предмети ва шакллари ишлаб чиқилганлиги; иккинчидан, Россия, Хитой ва Афғонистон давлатлари билан тузилган битимларда энг самарали механизмларининг мавжудлиги; учинчидан, тезкор маълумотлар алмашишнинг турли шакллари мавжудлиги; тўртинчидан, “Назорат остида етказиб бериш” тезкор-қидирув тадбирини ўтказишнинг ҳуқуқий асослари мустаҳкамланган-лигини таъкидлаб ўтиш жоиздир.

Олтинчидан, Ички ишлар органлари тезкор-қидирув фаолиятининг суриштирув, тергов органларидан ва суддан яшириниб юрган, жинойий жазодан бўйин товлаётган, бедарак йўқолган шахсларни ҳамда қонунчиликда назарда тутилган ҳолларда бошқа шахсларни қидириш, таниб олинмаган мурдаларни, касаллиги ва ёши туфайли ўзи ҳақида маълумот бераолмайдиган шахсларни шахсини аниқлашда халқаро ҳужжатларда назарда тутилган қоидаларга биноан қидирув ишлари амалга оширилади. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси билан бошқа давлатлар ўртасида қидирув ишига оид ҳуқуқий масалаларни ҳал этишда жами 13 та, шундан 10 та шартнома ва 3 та битимлар имзоланган. Мазкур ҳужжатларнинг моҳиятини таҳлил қилиш асосида биринчидан, “шахсларнинг давлатлараро қидируви”, “суриштирув, тергов органларидан ёки даъво иши бўйича суддан яшириниб юрган шахс”, “жиноят иши бўйича ҳукми ёки даъво бўйича суд қарорини ижро этишдан бўйин товлаётган шахс”, “бедарак йўқолган шахс”, “қариндошлари билан алоқани йўқотган шахс”, “ўз шахсини тасдиқловчи маълумотларни тақдим этишга қодир бўлмаган шахс” каби тушунчаларнинг маъносини тушуниш ва уларни Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси, “Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида”ги қонун нормаларида ва Ички ишлар вазирлигининг идоравий ҳужжатларида акс эттирилгани; иккинчидан, давлатлараро, халқаро қидирув ишларини амалга оширишда халқаро ҳужжатларнинг талаби асосида қидирув тадбирини ўтказиш билан боғлиқ процессуал ва нопроцессуал чора-тадбирлари амалга оширилишини таъкидлаш мумкин[24–25].

Еттинчидан, Ички ишлар органларининг тезкор-қидирув фаолиятини мақсади ва вазифаларини ижобий ҳал этишда ахборот хавфсизлигини таъминлаш муҳим ҳисобланади. Ушбу масалада Ўзбекистон Республикаси билан Украина ва Қозоғистон Республикалари ўртасида битимлар имзоланган бўлиб, Ушбу ҳужжатларни мазмун-моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, “Махфий”, “Мутлақо махфий”, “Ўта муҳим”, “Махфий ахборот”, “Махфий ахборот тарқатувчи”, “Махфийлик устхати”, “Махфий ахборотдан фойдаланиш”, “Махфий ахборотга кириш” каби асосий тушунчаларнинг моҳиятини тўғри англаш[26–27]; иккинчидан, ушбу ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини Ўзбекистон Республикасининг “Давлат сирларини сақлаш тўғрисида”ги янги таҳрирдаги қонун нормаларида баён этилиши лозимдир.

Саккизинчидан, жиноятчиликка самарали қарши курашишда ички ишлар органлари тезкор-қидирув фаолиятининг асосий ҳуқуқий асосларига фуқаролик, савдо, оилавий, жинойий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш соҳасида халқаро ҳуқуқий ҳужжатларни таъкидлаб ўтиш жоиздир. Хусусан, мазкур масалада Ўзбекистон Республикаси жами 19 та, шундан 1 та битим, 2 та конвенция, 16 та халқаро шартномалар қабул қилинган бўлиб, мазкур ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, халқаро ҳужжатлар асосида сўров, илтимоснома ва топшириқлар расмийлаштириш орқали шахслар, ашё, буюмларни қабул қилиш, топшириш[28]; иккинчидан, қидирувда юрган шахсларни ушлаш ва экстрадиция

масалаларининг тартиб қоидалари белгиланганлиги; учинчидан, эркин муомаласи тақиқланган ашё ва предметларни назорат остида етказиб бериш тезкор-қидирув тадбирини ўтказишнинг ҳуқуқий асоси мустаҳкамланганини таъкидлаб ўтиш мумкин.

Тўққизинчидан, Ички ишлар органлари тезкор-қидирув фаолиятидаги муҳим вазифалардан бири жиноий жазодан бўйин товлайётган шахсларни жазони ижро этилишини таъминлашдир. Ушбу масалада ҳам халқаро ҳуж-жатлар қабул қилинган бўлиб, Ўзбекистон Республикаси 4 та шартномаларни қабул қилган[29]. Мазкур ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, маҳкумларни юртига юбориш бўйича Ўзбекистон билан Грузия, Озарбайжон, Туркменистон ҳамда Бирлашган Араб Амирликлари ўртасида шартномалар имзолангани; иккинчидан, ушбу шартномаларнинг талабига биноан маҳкумларни ўз юртига юбориш ёки юборилмаслиги; учинчидан, шартномаларни қабул қилинишидан кўзланган асосий мақсад қонунийлик; инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг устуворлиги прициплари, шунингдек, тезкор-қидирув фаолияти соҳасидаги халқаро ҳамкорликга таянган ҳолда шахсни жазони ижро этилишини таъминлашдан иборатлигини таъкидлаб ўтиш жоиздир.

Ўнинчидан, Ички ишлар органларининг тезкор-қидирув фаолиятидаги мақсад ва вазифаларга эришиш билан боғлиқ тезкор-қидирув тадбирларини ўтказишда ички ва ташқи ҳамкорлик ҳамкорлик масаласи муҳим ҳисоланиб, тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи органлар ҳисобланган Ички ишлар вазирлиги билан Давлат божхона қўмитасининг тезкор бўлинмалари ўртасидаги ҳамкорликни ҳам ички, ҳам ташқи ҳамкорликка мисол келтириш мумкин[30]. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси билан Словакия, Финляндия, Иордания, Бирлашган Араб Амирликлари ўртасида битимлар имзоланган, мазкур битимларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш асосида биринчидан, божхона соҳасида тезкор-қидирув фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган энг асосий тушанчаларга таърифларнинг ишлаб чиқилганлиги; иккинчидан, Иордания ва БАА билан Ўзбекистон ўртасида тузилган битимлар мазмунида назорат остида етказиб бериш тезкор-қидирув тадбири ҳақида қоидалар акс этмаганлиги, ҳуқуқий жиҳатдан бўшлиқлар борлигини кўрсатмоқда. Фикримизча, Иордания, БАА билан Ўзбекистон ўртасида тузилган битимлар мазмунига “Алоҳида эътибор қаратиладиган товарларни назорат остида етказиб бериш” номли янги нормани киритиш орқали, назорат остида етказиб бериш тезкор-қидирув тадбирини ўтказишлигининг конкрет ҳуқуқий механизмларини очиб берилишига, ички ишлар ва божхона органлари тезкор бўлинмалари ўртасида ички, ташқи ҳамкорликни самарали амалга оширишда муҳим ташкилий-ҳуқуқий жиҳатлардан бири бўлиб хизмат қилади деб ҳисоблаймиз.

Ички ишлар органларида тезкор-қидирув фаолиятини тартибга солувчи жами 114 та шундан, халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни таснифланиши бўйича: 1 таси ёки 0,9 фоизи декларация; 2 таси ёки 1,8 фоизи пакт; 2 таси ёки 1,8 фоизи баённома; 2 таси ёки 1,7 фоизи келишув; 15 таси ёки 13,2 фоизи конвенция; 37 таси ёки 32,4 фоизи шартнома; 55 таси 48,2 фоизи битимлар; халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг соҳаларига кўра: 5 таси ёки 4,3 фоизи инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга доир; 31 таси ёки 27,4 фоизи уюшган жиноятчиликка; 14 таси ёки 12,3 фоизи терроризм, экстремизмга; 4 таси ёки 3,6 фоизи қурол, ўқ-дори, портловчи моддаларнинг ноқонуний айланишига; 18 таси ёки 15,7 фоизи гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши курашиш; 13 таси ёки 11,3 фоиз шахсларни қидириш, ушлаб бериш ва экстрадиция масалалари; 2 таси ёки 1,7 фоизи ахборот хавфсизлиги; 19 таси ёки 16,6 фоизи фуқаролик, савдо, оилавий ва жиноий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш; 4 таси ёки 3,6 фоизи жиноий жазолар ижро этилишини таъминлаш; 4 таси ёки 3,5 фоизи божхона соҳасидаги тезкор-қидирув фаолиятига тааллуқли бўлиб, ушбу халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг моҳиятини атрофлича таҳлил қилиш асосида **қуйидагилар тақлиф ва тавсия сифатида билдирилади:**

ҳозирги кунда республикамиз худудида кибержиноятларга қарши курашиш масаласи энг долзарб муаммоларидан бири бўлганлиги боис, Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати, жаҳонда ривожланган хусусан, Жанубий Корея, Япония, Хитой, Германия, Болгария, Австрия,

Қувайт, Миср, Саудия Арабистони, Кипр ва Испания давлатлари билан “Ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашишда ҳамкорлик тўғрисидаги битим” мазмунидаги халқаро ҳужжатларни қабул қилиниши, шунингдек, ўрганилган 114 та халқаро ҳужжатларни 55 таси ёки 48,2 фоизи уюшган жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги халқаро ҳужжатларни ташкил этганлигини инобатга олиб, илғор хориж тажрибасига асосланган ҳолда, Ўзбекистон Респуб-ликасининг “Уюшган жиноятчиликка қарши курашиш тўғрисида”ги қонун лойиҳасини тайёрлаш;

терроризм ва экстремизмга қарши курашишга оид 14 та халқаро ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятидаги асосий атамаларни баъзилари масалан, “террористик акт”, “сепаратизм” кабиларни миллий қонунчилик нормаларига қуйидагича: “террористик акт” — сиёсий, диний, мафкуравий ва бошқа мақсадларга эришиш учун ҳукумат органлари ёки халқаро ташкилотлар томонидан қарор қабул қилинишига таъсир ўтказиш, шунингдек кўрсатилган ҳаракатларни содир этиш билан таҳдид қилиш йўли билан катта миқдорда бойликларга зарар етказиш ёки экологик фожаия юз бериши ёки бошқа оғир оқибатлар келтириб чиқаришга қаратилган, аҳолини кўрқитиш билан боғлиқ ҳамда инсон ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирувчи қилмиш; “сепаратизм” — давлатнинг ҳудудий яхлитлигини бузишга, шу жумладан унинг ҳудудидан бир қисмини ажратиб олишга ёки давлатни дезинтеграциялаш қаратилган, зўравонлик йўли билан содир этиладиган, шунингдек бундай қилмишни режалаштириш ва тайёрлаш, уни содир этишга кўмаклашиши, унга ундаш ва қонунчиликга мувофиқ жинойий тартибда тақиб қилинадиган бирор бир қилмиш” мазмунида асосий тушунчалар сифатида киритиш лозим. Боиси, муайян ҳаракатларни амалга оширишда, масалан, терроризм ва экстремизмга қарши курашишда энг аввало, ушбу йўналишга тааллуқли бўлган асосий тушунчаларни мазмун-моҳиятини билиш, мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Шунингдек, ушбу йўналишда ички ишлар органлари тезкор бўлинмаларнинг ташқи ҳамкорлик масаласини янада мустаҳкамлашда Венгрия, Жанубий Корея, Болгария, Бирлашган Араб Амирликлари, Германия, Эрон, Беларусь, Мўғулистон, Озарбайжон, Арманистон, Непал, Камбоджа ва Шри-Ланка каби давлатлар билан терроризм ва экстремизмга қарши курашишга оид халқаро ҳужжатларни қабул қилиш;

қурол, ўқ-дори, портловчи моддаларнинг ноқонуний айланмасига қарши курашиш йўналишида 4 та халқаро ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятидаги асосий атамаларнинг айримларини масалан, “қурол” – ўқ билан масофадан нишонга механик зарба беришга мўлжалланган ствол қувурида кўзғатувчи заряднинг ёниши натижасида ҳосил бўладиган газлар ҳисобига йўналтирилган ҳаракатни қабул қилувчи буюмлар ва қурилмалар, шунингдек уларнинг асосий қисмлари; “назорат остида етказиб бериш” – ваколатли органларнинг тезкор бўлинмаларининг назорати остида ўқотар қурол, ўқ-дорилар, портловчи моддалар ва портловчи қурилмаларни бир ёки бир неча ҳудудлар орқали олиб ўтиш билан боғлиқ тезкор-қидирув тадбири” мазмунида Ўзбекистон Республикасининг “Қурол тўғрисида”ги қонунига асосий тушунча сифатида киритиш;

гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланиши қарши курашга оид халқаро ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятидаги айрим қоидаларни масалан, “назорат остида етказиб бериш” – ваколатли органларнинг тезкор бўлинмаларининг назорати остида гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва уларнинг аналогларини бир ёки бир неча ҳудудлар орқали олиб ўтиш билан боғлиқ тезкор-қидирув тадбири” мазмунида Ўзбекистон Республикасининг “Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалари тўғрисида”ги қонунига асосий тушунча сифатида киритиш;

ахборот хавфсизлиги соҳасидаги 2 та халқаро ҳуқуқий-ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ва илғор хорижий давлатлар қонунчилигининг таҳлили асосида янги таҳрирда “Ўзбекистон Республикасининг Давлат сирларини сақлаш тўғрисида”ги қонун лойиҳасини тайёрлаш;

жинойий жазолар ижро этилишини таъминлаш соҳасида халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни қоидаларини Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал ва Жиноят-ижроия

кодексларига, шунингдек, “Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида”ги қонунига ҳамда Ички ишлар вазирлигининг идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларига киритиш;

божхона соҳасидаги халқаро ҳуқуқий ҳужжатлардаги ҳуқуқий бўшлиқларни тўлдиришда Иордания ва БААлари билан Ўзбекистон ўртасида тузилган битимлар мазмунига “Алоҳида эътибор қаратиладиган товарларни назорат остида етказиб бериш” номли янги нормани киритиш; Ўзбекистон Республикасини Божхона тўғридаги кодексига қуйидаги: “Алоҳида эътибор қаратиладиган товарларни назорат остида етказиб бериш – тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи ваколатли органларнинг тезкор бўлинмалари назорати остида гиёҳвандлик воситаси, психотроп моддалар ва прекурсорлар; қуроллар, ўқдорилар, портловчи ва ядровий материаллар, шунингдек, атроф-муҳит ва аҳоли саломатлиги учун хавfli бўлган ашёлар; маданий объектлар ёки тарихий, археологик жиҳатдан аҳамиятга молик санъат асарлари; юқори ставкадаги божхона божи ва солиқларга тортиладиган товарлар; қимматбаҳо металллар, қимматбаҳо тошлар ва улардан ясалган буюмлар; банкнотлар, тангалар ва ҳисоб-китоб инструментлари; динга қарши, порнографик ва бузғунчилик руҳидаги адабиётлар; интеллектуал мулк ҳуқуқларига дахлдор сохталаштирилган, ўхшатирилган ёки контрафакт товарлар; йўқолиб кетиш хавфи остида бўлган ўсимлик ва ҳайвонот турларини бир ёки бир неча ҳудудлар орқали олиб ўтиш билан боғлиқ тезкор-қидирув тадбири” мазмунида баён этиш лозим.

Хулоса ўрнида шунини айтиш жоизки, ички ишлар органларида тезкор-қидирув фаолиятини тартибга солувчи халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини атрофлича таҳлил қилиниши, тезкор-қидирув фаолияти соҳасидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда мавжуд ҳуқуқий жиҳатдан бўшлиқларни тўлдиришга доир нормаларни ишлаб чиқишига ва хизмат фаолиятининг самарадорлигини оширишга ёрдам беради.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Бобомуродов Ф.Б. Терроризм ва экстремизмга қарши курашишнинг ҳуқуқий асослари таҳлили /Ҳуқуқий тадқиқотлар журнали. – 2022.–7-жилд, 4-сон Б.74. (Bobomurodov F.B. Analysis of the legal basis for the fight against terrorism and extremism /Journal of legal research. – 2022.-Volume 7, volume 4 P.74.)
2. Бобомуродов Ф.Б. Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши курашишнинг ҳуқуқий асослари таҳлили /Ҳуқуқий тадқиқотлар журнали. – 2022.– 2-махсус сони Б.55. (Bobomurodov F.B. Analysis of the legal basis for the fight against the illegal circulation of narcotic drugs and Psychotropic Substances /Journal of legal research. – 2022.- 2-special number P.55.)
3. Инсон ҳуқуқлари бўйича умумжаҳон декларацияси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг Резолюция 217 А (III) билан 1948 йил 10 декабрда қабул ва эълон қилинган. Ўзбекистон Республикаси 1991 йил 30 сентябрда ратификация қилган // Электрон манба: [http:Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..](http://www.lex.uz) мурожаат вақти:17.10.2022. (The Universal Declaration of human rights was adopted and promulgated on December 10, 1948, with the resolution 217 A (III) of the United Nations General Assembly. The Republic of Uzbekistan ratified on September 30,1991 // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
4. Фуқаровий ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисида халқаро пакт 1966 йил 12 декабрда қабул қилинган (Ўзбекистон Республикаси учун 1995 йил 28 декабрда кучга кирган)// Электрон манба: [http:Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..](http://www.lex.uz) мурожаат вақти:17.10.2022. (The International Covenant on civil and political rights was adopted on December 12, 1966 (entered into force for the Republic of Uzbekistan on December 28, 1995) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time: 17.10.2022.)
5. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ва Украина Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши кураш бўйича ҳамкорлик тўғрисида битим 1995 йил 20 июнь, Тошкент (1995 йил 20 июндан кучга кирди) // Электрон манба: [http:Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..](http://www.lex.uz)

- гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of Ukraine on cooperation in the fight against crime June 20, 1995 Tashkent (entered into force on June 20, 1995) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time: 17.10.2022.)
6. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Россия Федерацияси Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши курашишда ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим 1995 йил 27 июль, Тошкент (1995 йил 27 июлдан кучга кирди)// Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the government of the Russian Federation on cooperation in the fight against crime July 27, 1995 Tashkent (entered into force on July 27, 1995) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 7. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Грузия Республикаси Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши курашишда ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим 1995 йил 4 сентябрь, Тошкент (1995 йил 4 сентябрдан кучга кирди)// Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the Republic of Georgia on cooperation in the fight against crime September 4, 1995 Tashkent (entered into force on September 4, 1995) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 8. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ва Германия Федератив Республикаси Ҳукумати ўртасида уюшган жиноятчилик, терроризм ва бошқа хавф-хатарлар туғдирувчи жиноятларга қарши курашда ҳамкорлик тўғрисида шартнома Бонн, 16 ноябр 1995 йил (Ўзбекистон Республикаси учун 1997 йил 3 ноябрда кучга кирган) // Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the government of the Federal Republic of Germany on cooperation in the fight against organized crime, terrorism and other risks Bonn, November 16, 1995 (entered into force for the Republic of Uzbekistan on November 3, 1997) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 9. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Болгария Республикаси Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши курашда ҳамкорлик тўғрисида битим 1999 йил 7 май, Тошкент (1999 йил 26 сентябрдан кучга кирган) // Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the Republic Of Bulgaria on cooperation in the fight against crime may 7, 1999 Tashkent (entered into force on September 26, 1999) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 10. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қирғизистон Республикаси Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши курашда ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим 1999 йил 9 июль, Тошкент (2000 йил 4 декабрдан кучга кирган) // Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the Kyrgyz Republic on cooperation in the fight against crime July 9, 1999 Tashkent (entered into force on December 4, 2000) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 11. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Молдова Республикаси Ҳукумати ўртасида жиноятчиликка қарши курашда ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим 2000 йил 19 декабрь, Кишинёв (2001 йил 15 майдан кучга кирган) // Электрон манба: <http://www.lex.uz>:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:17.10.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the government of the Republic of Moldova on cooperation in the fight against crime December 19, 2000, Chisinau (entered into force on May 15, 2001) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.)
 12. Ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятларга қарши курашда Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги иштирокчи давлатларининг ҳамкорлик тўғрисидаги битим Душанбе, 2018 йил 28 сентябр (Ўзбекистон Республикасида 2020 йил 12 мартдан кучга кирди) //

- Электрон манба: <http://www.lex.uz>. contact time:17.10.2022.).
13. Ёлланма жангчиларни ёллаш, фойдаланиш, молиялаштириш ва ўқитишга қарши курашиш тўғрисида халқаро конвенция Нью-Йорк, 4 декабр, 1989 йил (Ўзбекистон Республикасида 2001 йил 20 октябрдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (International Convention to combat Recruitment, Use, Financing and training of mercenaries in New York, December 4, 1989 (effective October 20, 2001 in the Republic of Uzbekistan) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
14. Терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида халқаро конвенция 1999 йил 9-июл, Нью-Йорк (Ўзбекистон Республикаси 2002 йил 10 апрелдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (International Convention on the fight against terrorism financing July 9, 1999, New York (The Republic of Uzbekistan entered into force on April 10, 2002) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.)
15. Терроризм, сепаратизм ва экстремизмга қарши курашиш тўғрисида Шанхай конвенцияси 2001 йил 15 июнь (Ўзбекистон Республикаси учун 2003 йил 29 мартда кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (Shanghai convention on the fight against terrorism, separatism and extremism June 15, 2001 (entered into force for the Republic of Uzbekistan on March 29, 2003) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.)
16. Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг терроризмга қарши конвенцияси 2009 йил 16 июнь, Екатеринбург (Ўзбекистон Республикаси учун 2012 йил 15 февралдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (Shanghai Cooperation Organization Convention Against Terrorism June 16, 2009, Yekaterinburg (entered into force for the Republic of Uzbekistan from February 15, 2012) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
17. Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги давлатларининг жиноий даромадларни легаллаштириш (ювиш) ва терроризмни молиялаштиришга қарши кураш тўғрисида шартномаси Душанбе, 2007 йил 5 октябрь, (Ўзбекистон Республикасида 26 декабрь 2012 йилдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (Agreement of the states of the Commonwealth of Independent States on the legalization (laundering) of criminal income and the fight against terrorism financing Dushanbe, October 5, 2007, (entered into force in the Republic of Uzbekistan from December 26, 2012) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
18. Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари ўртасида қурол, ўқ-дори ва портловчи моддаларнинг ноқонуний айланмасига қарши курашда ҳамкорлик тўғрисида шартнома Душанбе, 2008 йил 28 август (Ўзбекистон Республикасида 2010 йил 3 майдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:11.11.2022. (Agreement on cooperation between the governments of the member states of the Shanghai Cooperation Organization in the fight against illegal turnover of weapons, ammunition and Explosives Dushanbe, August 28, 2008 (entered into force in the Republic of Uzbekistan on May 3, 2010) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
19. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги иштирокчи давлатларнинг ўқотар қурол, ўқ-дорилар, портловчи моддалар ва қурилмаларни қонунга ҳилоф равишда ишлаб чиқариш ва айланишига қарши курашда ҳамкорлик тўғрисида шартнома (Ўзбекистон Республикаси учун 2010 йил 11 августда кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый**

- объект гиперссылки..мурожаат вақти:11.11.2022.** (The Commonwealth of Independent States is an agreement on cooperation in Kursh against the illegal production and circulation of firearms, ammunition, explosives and devices of the participating states (entered into force for the Republic of Uzbekistan on August 11, 2010) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
20. Психотроп моддалар тўғрисида конвенция 1971 йил 21 феврал, Вена (Ўзбекистон Республикаси учун 1995 йил 10 октябрдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:11.11.2022.** (Convention on Psychotropic Substances February 21, 1971 Vienna (effective October 10, 1995 for the Republic of Uzbekistan) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.)
 21. Гиёҳвандлик воситалари тўғрисида ягона конвенция 1961 йил 30 март, Нью-Йорк (Ўзбекистон Республикаси учун 1995 йил 23 сентябрдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:11.11.2022.** (The unified Convention on Narcotic Drugs entered into force on March 30, 1961, New York (for the Republic of Uzbekistan from September 23, 1995) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:11.11.2022.).
 22. Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ўртасида гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларини ноқонуний айланишига қарши ҳамкорлик тўғрисида битим Тошкент, 2004 йил 17 июн (Ўзбекистон Республикасида 2007 йил 16 августда кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:12.11.2022.** (Agreement on cooperation between the member states of the Shanghai Cooperation Organization against illegal circulation of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and precursors Tashkent, June 17, 2004 (entered into force in the Republic of Uzbekistan on August 16, 2007) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:12.11.2022.).
 23. Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлари намуналарини ўтказиш тартиби тўғрисида (МДХ доирасида) битим Санкт-Петербург, 2011 йил 18 октябрь (Ўзбекистон Республикасида 2012 йил 20 августдан кучга кирди) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:12.11.2022.** (Agreement on the procedure for conducting samples of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and precursors (within the CIS) St. Petersburg, October 18, 2011 (entered into force in Uzbekistan from August 20, 2012) // / electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:12.11.2022.).
 24. Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги иштирокчи давлатларнинг вояга этмаганларнинг доимий яшаш жойидаги давлатларига қайтиши масалаларида ҳамкорлиги тўғрисида шартнома Кишинёв, 2002 йил 7 октябрь (2007 йил 24 январда кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:12.11.2022.** (The Commonwealth of independent states agreement on the cooperation of the participating states on the issues of Return of minors to their states at the place of permanent residence Chisinau, October 7, 2002 (entered into force on January 24, 2007) // electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:12.11.2022.).
 25. Фуқаролик, оилавий ва жиноят ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам ва унинг ҳуқуқий муносабатлари ҳақида конвенция 1993 йил 22 январь, Минск (Ўзбекистон Республикаси учун 1994 йил 19 майдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:12.11.2022.** (Convention on legal assistance in civil, family and criminal cases and its legal relations January 22, 1993, Minsk (entered into force for the Republic of Uzbekistan May 19, 1994) // / electronic Source: <http://www.lex.uz>. contact time:12.11.2022.).
 26. Болаларни бошқа мамлакатларга ўғирлаб олиб кетишнинг фуқаролик жиҳатлари тўғрисида Гаага конвенцияси 1980 йил 25 октябрь, Гаага конвенцияси (Ўзбекистон Республикаси учун 1999 йил 1 августдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..мурожаат вақти:12.11.2022.** (Hague Convention on

- the Civil Aspects of the abduction of children to other countries October 25, 1980, Hague Convention (effective August 1, 1999 for the Republic of Uzbekistan) / / electronic Source: [http: www.lex.uz](http://www.lex.uz). contact time:12.11.2022.).
27. Ўзбекистон Республикаси ва Грузия ўртасида ҳукм қилинган шахсларнинг жазони ўзлари фуқаролари бўлган давлатда ўташлари учун ўтказиш тўғрисида шартнома 1996 йил 28 май, Тбилиси (Ўзбекистон Республикаси учун 1997 йил 23 апрелдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**мурожаат вақти:13.11.2022. (The agreement between the Republic of Uzbekistan and Georgia on the transfer of punishment for persons convicted in the state in which they are citizens may 28, 1996, Tbilisi (entered into force for the Republic of Uzbekistan from April 23, 1997) / / electronic Source: [http: www.lex.uz](http://www.lex.uz). contact time:13.11.2022.).
28. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Финляндия Республикаси Ҳукумати ўртасида божхона иши соҳасида ўзаро кўмаклашиш тўғрисида битим 2008 йил 28 март, Тошкент (2009 йил 19 сентябрдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:13.11.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the Republic of Finland on mutual assistance in the field of customs affairs March 28, 2008 in Tashkent (entered into force on September 19, 2009) // electronic Source: [http: www.lex.uz](http://www.lex.uz). contact time:13.11.2022.).
29. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Иордания Ҳошимийлар Қироллиги Ҳукумати ўртасида божхона иши соҳасида ўзаро ёрдам тўғрисида битим 2011 йил 30 март, Тошкент (2011 йил 1 июлдан кучга кирган) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:13.11.2022. (Agreement on mutual assistance in the field of customs affairs between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the Hashemite Kingdom of Jordan March 30, 2011 in Tashkent (entered into force on July 1, 2011) // Electronic Source: [http: www.lex.uz](http://www.lex.uz). contact time:13.11.2022.).
30. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Бирлашган Араб Амирликлари Ҳукумати ўртасида божхона ишларида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида битим 2019 йил 25 март, Абу-Даби (Ўзбекистон Республикаси учун 2020 йил 14 октябрдан кучга киради) // Электрон манба:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..** мурожаат вақти:13.11.2022. (Agreement between the government of the Republic of Uzbekistan and the Government of the United Arab Emirates on cooperation and mutual assistance in customs affairs March 25, 2019 Abu Dhabi (effective October 14, 2020 for the Republic of Uzbekistan) / / electronic Source: [http: www.lex.uz](http://www.lex.uz). contact time:13.11.2022.)

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

6-МАХСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-6

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-6

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000